సాయంత్రం, ఆరు బయట కొబ్బరిచెట్టు కింద, మడత మంచం మీద వెల్లకిలా పడుకుని, ఆకాశంలో దూది పింజల్లా తేలుతున్న మేఘాలకేసి చూస్తూ భార్య చెబుతున్నది పరధ్యానంగా వింటున్న రామచంద్రానికి ఉన్నట్టుండి కళ్లు తిరుగుతున్నట్ట నిపించింది. అతని చుట్టూ కొబ్బరిచెట్లూ, మేఘాలు, నక్షత్రాలు - అన్నీ గిరగిర తిరగసాగాయి. అలా గిరగిర తిరుగుతున్న మేఘ శకలాలు పోగుపడి-భూమి మీద ఒక కాలు ఆన్చి, ఆకాశమంతా తనే అయి, తాండవనృత్యం చేస్తున్న ఈశ్వరుడి రూపు దాల్చాయి. ఆ ఈశ్వరుడి శిరస్సున చంద్రవంక వెలుగుతోంది. అదే సమయంలో చెవులు చిల్లులు పడేట్టు ఢమరుకనాదం వినిపించసాగింది...

రామచంద్రానికి తను కలగంటున్నాడో, నిజంగా చూస్తున్నాడో అర్థం కాలేదు. అతను భయంతో ఒక్కసారి కళ్లు గట్టిగా మూసుకున్నాడు. క్షణం తర్వాత కళ్లు తెరిచేటప్పటికి దృశ్యం కరిగి పోతోంది. ఢమరుక నాదం ఆగిపోయి, ఎక్కడో నూతిలోంచి వస్తున్నట్టు శకుంతల మాటలు వినిపించసాగాయి -

'... శారద కాలేజీ చదువు పూర్తి కాగానే ఈ సంవత్సరం పెళ్లి చేసేద్దావంటున్నాడు మా అన్నయ్య. తొందరగా శుభకార్యం జరిపిస్తే మంచిది...'

రామచంద్రానికి కణతల్లో విపరీతంగా నొప్పి అనిపించింది. కళ్లల్లో సూదులుచ్చుకు పొడుస్తున్నట్టుగా ఉంది. మెల్లిగా శరీరాన్ని స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకుని, 'శకుంతలా... నువ్వు... ఇప్పుడు... ఏమైనా... చూశావా?' అని అడిగాడు అతనికి చాలా అలసటగా ఉండి మాట నీరసంగా వస్తోంది.

'ఏవిటి చూడడం?', అంది అరుగుమీంచి శకుంతల.

'నీకు... నీకు... ఏవీ వినిపించలేదా?'

'చూడడవేవిటి? వినడవేవిటి?', అంటూ తలెత్తి పరిశీలనగా భర్తను చూసింది శకుంతల. అతని మాట చాలా నీరసంగా వస్తున్నదని అప్పుడు గ్రహించి, 'ఏవిటి? ఏమైంది?' అనడుగుతూ ఆందోళనతో అరుగుదిగి వచ్చింది.

'ఏవీ లేదు', - రామచంద్రం మంచం మీంచి లేవబోయి కూలబడ్డాడు.

'ఏవిటలా ఉన్నారు? ఒంట్లో బాగాలేదా?' - శకుంతల ఈసారి నిజంగానే కంగారు పడింది. మరింత దగ్గరకొచ్చి అతన్ని పరిశీలనగా చూసింది. అతని మొహం పీక్కుపోయినట్లుంది. కనుపాపలు

అప్పాజోస్యుల - విష్ణుభొట్ల ఫౌండేషన్ (యుఎస్ఎ), ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక నిర్వహించిన కథల పోటీలో 'కథాప్రభ'కు ఎంపికైన కథ

నిశ్చలంగా ఒక చోట ఉండక కదులుతున్నాయి.

'ఏవీ లేదు. కొంచెం తలనొప్పిగా ఉంది' అన్నాడు రామచంద్రం కణతలు నొక్కుకుంటూ. శకుంతల అమృతాంజనం తీసుకొచ్చిరాసి, 'కొంచెం కాఫీ తాగండి. నీరసం తగ్గుతుంది', అని ఫ్లాస్కులోంచి కాఫీ కప్పులో పోసి అతనికి అందించింది. కాఫీ తీసుకున్నాక, 'పదండి-డాక్టరు దగ్గరకు వెడదాం', అంది.

వారం వారం కథాప్రభ

'వద్దు - ఇప్పుడు బాగానే ఉందిలే' అన్నాడు రామచంద్రం.

మర్నాటికి అతను మామూలుగా అయ్యాడు. నిన్నటి అనారోగ్య చిహ్నాలు ఏవీ అతని మొహంలో కనుపించకపోయే సరికి శకుంతల కూడా డాక్టరు దగ్గరకు వెడదామని పట్టుబట్టలేదు. వారం రోజుల తర్వాత ఆ సంగతి పూర్తిగా మరచిపోయింది.

రామచంద్రం మాత్రం నిరంతరం ఆ సంఘటన గురించే ఆలోచించసాగాడు. 'నేను కమ్యూనిస్టుని-ఎప్పుడూ చెయ్యెత్తి దేవుడికి నమస్కరించలేదు. ఇలా ఎందుకు జరిగింది? ఇది భ్రమా లేక...' - అతను నెలరోజులు తనలో తనే మధనపడి ఓ ఆదివారం సాయంత్రం వెంకటేశ్వర్లు ఇంటికి వెళ్లాడు. అతను వెళ్లేటప్పటికి వెంకటేశ్వర్లు ఒక్కడూ వరండాలో పడకకుర్చీలో పడుకుని కూనిరాగాలు తీస్తున్నాడు. రామచంద్రాన్ని చూసి, 'రా... రా... బహుకాల దర్శనం... బాగున్నావా?'. అన్నాడు ఆహ్వానిస్తూ.

'ఏవిటి? ఒక్కడివీ కూర్చున్నావు. మీ ఆవిడా, పిల్లలూ లేరా?'

'టీవీ చూస్తున్నారు.'

'అలా కాలవ ఒడ్డుకి షికారుకి వెడదామా?'

'పద' వెంకటేశ్వర్లు జోళ్లు తొడుక్కుని వెంటనే బయలుదేరాడు. దారి పొడుగునా రామచంద్రం విషయం ఎలా మొదలు పెట్టాలా అని ఆలోచిస్తూ పరధ్యానంగా అవీ ఇవీ మాట్లాడుతున్నాడు.

'ఏవిటలా ఉన్నావు?' - వెంకటేశ్వర్లు అడిగాడు.

'నెల రోజుల క్రితం...' అంటూ జరిగింది వివరంగా చెప్పాడు రామచంద్రం.

'ఒంటికాలి మీద వెయ్యేళ్లు తపస్సు చేసిన సర్వసంగ పరిత్యాగులకి కూడా లభించని ఈశ్వర దర్శనం పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యగారి శిష్యుడికి అయాచితంగా లభించిందన్న మాట', - వెంకటేశ్వర్లు పకపకనవ్వుతూ అన్నాడు.

'పరిహాసం కాదు - నాకంతా అయోమయంగా ఉంది.'

'అలా పడుకుని నీకు తెలియకుండానే కళ్లు మూసుకుని కలగనుంటావు.'

'కలకాదు - మెలకువగానే ఉన్నాను.'

అన్వేషి

తోలేటి జగన్మోహనరావు

'కల కాకపోతే భ్రమ అయి ఉంటుంది - నీ కళ్లు చూసిన దృశ్యాన్ని నీ మెదడు సరిగా అర్థం చేసుకోలేక చెయ్యలేక తికమక పడి ఉంటుంది.'

'అలా అయితే ఈశ్వరుడే ఎందుకు కన్పించాలి?'

'అంటే నిజంగా ఈశ్వర దర్శనం అయిందంటావా? వ్యక్తి అనుభవం సామాజిక అనుభవం కానప్పుడు దానిలో నిజానిజాలు నిర్ణయించడం సాధ్యం కాదు. నీకు కనుపించిన ఈశ్వరుడు మీ ఆవిడకి ఎందుకు కనుపించలేదు?

పైరుగాలికి ప్రాణం లేచొస్తోంది... పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచనలు వదలిపెట్టి పద...' అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లు. అతను రామచంద్రం చెప్పేది సీరియస్‌గా తీసుకోలేదు. రామచంద్రం మీద ఆ సంఘటన ప్రభావం ఎంత గాఢంగా ఉన్నదీ ఆరు నెలల తర్వాతగాని అతనికి అర్థం కాలేదు.

ఈ ఆరునెలలలోనూ రామచంద్రం చాలా మారాడు. అతని దృష్టి ఆధ్యాత్మికంగా సాగింది. భగవద్గీత, ఉపనిషత్తులు చదివి అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నించాడు కాని అవి అతనికి ఓ పట్టాన కొరుకుడు పడలేదు. గురువు ద్వారా మాత్రమే జ్ఞానం లభిస్తుందని ఎవరో సలహా ఇవ్వగా జనకాశ్రమంలో రామానంద స్వామిని సేవించడం మొదలుపెట్టాడు.

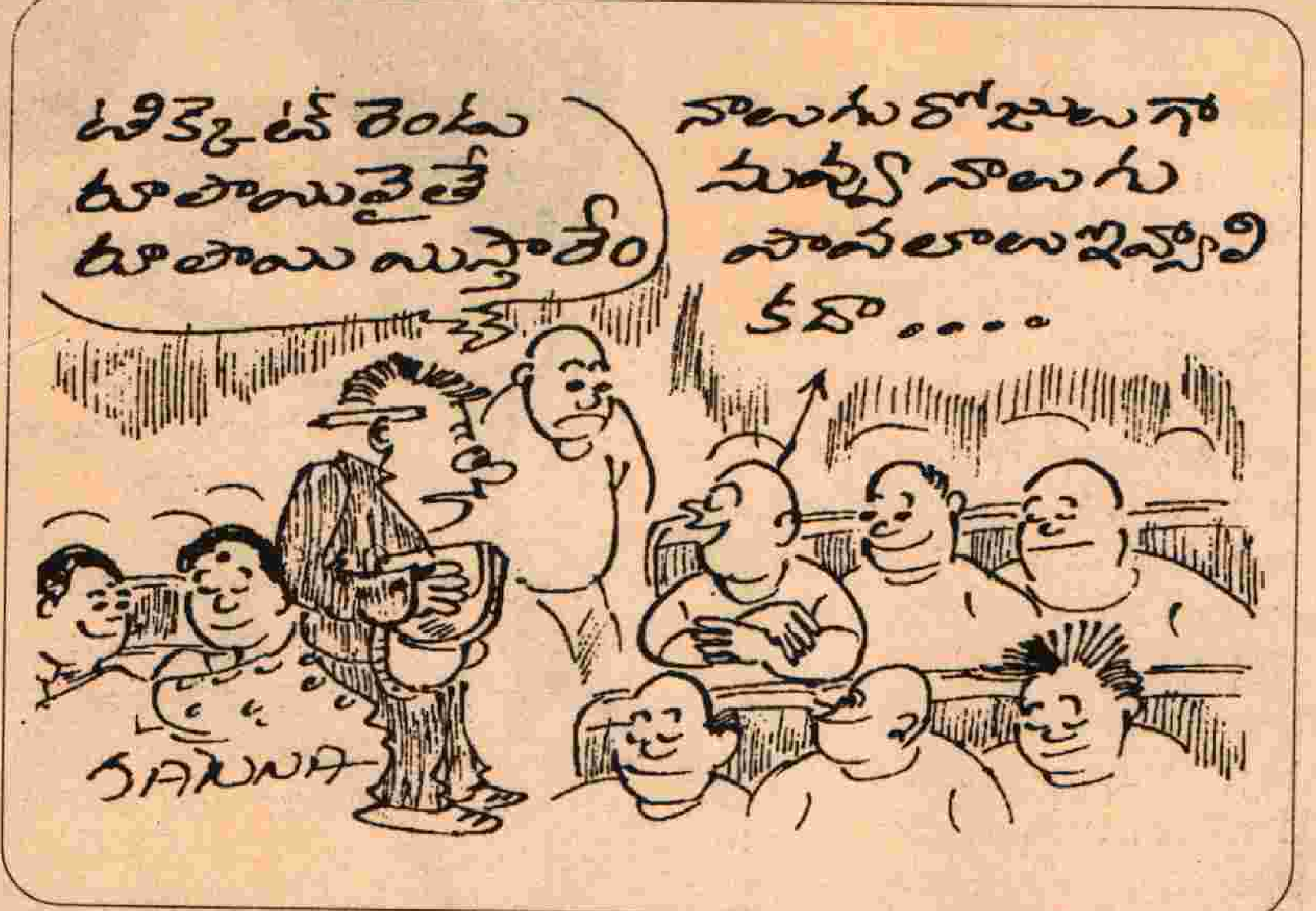

'ఏవిటిదంతా? ఎర్రజండా వదిలేసి కాషాయ జండా పట్టుకున్నావేవిటి కొంపతీసి?' - కొంచెం వేళాకోళంగానూ, కొంచెం సీరియస్‌గానూ అడిగాడు వెంకటేశ్వర్లు.

'నా చేతిలో ఏ జండా లేదు. నా మనసు నిండా సందేహాలు మాత్రం ఉన్నాయి', - రామచంద్రం సమాధానం చెప్పాడు. 'ఈ సృష్టి ఎలా మొదలైంది? ఎలా అంతమవుతుంది? మానవ జీవితానికి ఏమైనా అర్థం ఉందా? ఆత్మ, పరమాత్మ, కర్మ, మోక్షం - ఇలాంటివన్నీ నన్ను కలవరపెడుతున్నాయి...'

'ఆధ్యాత్మికతలో సమాధానం దొరికిందా?'

'దొరికినట్టే అనిపిస్తుంది... కాని సందేహాలు వదలడం లేదు. '

'బావుంది-నేను ఆస్తికత నుంచి నాస్తికత వైపు ప్రయాణిస్తే నువ్వు గతితార్కిక భౌతిక వాదంలోంచి ఈ గందరగోళంలోకి దూకుతున్నావన్నమాట. నువ్వు ప్రశ్నించే స్వభావం ఇంకా వదులుకోలేదు కనుక సందేహాలు వదలడం లేదు...' - వెంకటేశ్వర్లు అన్నాడు. '... నా అనుభవంతో చెబుతున్న మాట విను. ఇదంతా శుష్క వేదాంతం. నమ్మడం, నమ్మక పోవడం నీ ఇష్టం కాని సీరియస్‌గా ఆలోచిస్తే ఇందులో ఏమీ లేదు. నేను చిన్నప్పట్నుంచీ ఇవన్నీ చదివి, చదివి, తలబద్దలు కొట్టుకుని, చివరకు ఈ సృష్టి రహస్యాల గురించి ఎవరికీ ఏమీ తెలియదని స్పష్టమై, దేవుడంటే అపనమ్మకం కలగసాగింది. ఆ అపనమ్మకమే చివరకు నన్ను నాస్తికుడిగా చేసింది...'

'నిన్న మొన్నటిదాకా నేనూ, దేవుడూ, దెయ్యం ఏమీ లేవని వాదించిన వాడినే. జీవితపు లోతులు అనుభవంలోకి వచ్చిన కొలదీ ఈ వాదనలో ఏదో లోపం ఉందేమోననిపిస్తోంది...' - రామచంద్రం సమాధానం చెప్పాడు.

'దేవుడంటే నాకు నవ్వొస్తోంది', - వెంకటేశ్వర్లు అన్నాడు. 'పది మంది ఎదుటపడి నేనున్నానని చెప్పడానికి సర్వశక్తిమంతుడైన ఈ దేవుడికి సిగ్గా? భయమా? పైగా ఒకళ్లా? ఇద్దరా? కాలగర్భంలో అడ్రసు లేకుండా పోయిన మతాలు, దేవుళ్లు ఎన్ని వందలో? ఈ దేవుడు ఒక పెద్ద ఫ్రాడ్. అజ్ఞానంలో పుట్టాడు, అజ్ఞానంలో పెరుగుతున్నాడు, జ్ఞానోదయమైన నాడు నశిస్తాడు...'

'ఇంక చాలు, ఆపు! నువ్వేదో మహాజ్ఞానివైనట్లు, మిగిలిన వాళ్లు మూర్ఖులైనట్లు మాట్లాడకు,' - రామచంద్రం అసహనంగా అన్నాడు.

'నాకేమీ తెలియదనీ, నేను అజ్ఞానిని అనే జ్ఞానం నాకుంది. కాని దేవుడిని ప్రచారం చేస్తున్నవాళ్లు, అజ్ఞానులమనే స్పృహ కూడా లేని అజ్ఞానులు, వాస్తవాలు చేదుగా ఉండి నీకు మింగుడుపడడం లేదుకాని ఈ పాపిష్టి దేవుడి చరిత్ర అంతా ఒకసారి తిరగేసిచూడు...' - వెంకటేశ్వర్లు అన్నాడు. '... చరిత్ర తిరగబడి, కొలంబస్ అమెరికా చేరకుండా, అమెరికా రెడ్ ఇండియన్లే మన 'అనాగరిక' ప్రపంచం మీద దిగి, రక్తపుటేరులు పారిన్చా మన మతాల్ని నామరూపాలు లేకుండా చేసేసి, వాళ్ల మతం మన మీద రుద్దితే ఈ రోజు మనం 'ఈశ్వరా, అల్లా, జీసస్' అని ప్రార్థించేవాళ్లం కాదు అని దేవదానవ యుద్ధాలుగా కీర్తించి, ఇప్పుడు పేరేనా తెలియని వాళ్లదేవుళ్లని ఇంత ఆవేశంతోనూ ఆరాధించేవాళ్లం. వాళ్ల పవిత్ర గ్రంథాల్ని వేదాల్లా పూజించేవాళ్లం. కత్తి, తుపాకి లేకుండా దేవుడు ఎక్కడేనా నిలబడగలిగాడా?'

రామచంద్రం ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాడు. 'నేను ఊహిస్తున్న దేవుడు ఈ దేవుడు కాడేమో! ఈ చరాచర ప్రపంచాన్నంతా నడిపించే నామరూప రహితమైన మహాశక్తి ఏదో ఉండి ఉంటుంది. ఆ శక్తినే ఆస్తికులు వివిధ రూపాలలో ఆరాధిస్తున్నారు కాబోలు...'

'వెర్రి కుదిరింది - రోకలి తలకి చుట్టమన్నాడుట. నీలాంటి వాడే వెనకటికి! ఈ దేవుడి దివాళాకోరుతనం స్పష్టమవగానే నిరాకార నిర్గుణ బ్రహ్మాను రంగంలోకి దించుతున్నావన్న మాట...', వెంకటేశ్వర్లు నవ్వాడు. '... ఈ సృష్టి ఎలా మొదలైందో, ఎలా అంతమవుతుందో తెలియదు కాని, ఆద్యంతాల మధ్య వికాసం మాత్రం ఏ దివ్య శక్తి అవసరం లేకుండా స్వయం చలితంగా ఉన్నట్టు కనిపిస్తుంది... ఇది ఇవాళ తేలే విషయం కాదుగాని.. పద... చీకటి పడుతోంది.' అంటూ వెంకటేశ్వర్లు వెనక్కు తిరగబోతుండగా ఎర్రమోటారు సైకిలు ఒకటి విసురుగా వచ్చి, అతన్ని దూసుకుంటూ వెళ్లి కొంచెం దూరంలో ఆగింది.

'గుడ్ ఈవినింగ్ అంకుల్,' అంటూ వెంకటేశ్వర్లును పలకరించాడు సుధాకర్.

'నువ్వటరా నాయనా - హడిలి చచ్చాను' - వెంకటేశ్వర్లు నవ్వుతూ అని, 'బండి కొంచెం మెల్లిగా నడుపు - నెత్తి మీద హెల్మెట్ పెట్టుకుంటే స్టైలు తగ్గిపోతుందా? హెల్మెట్ పెట్టుకో,' అని సుధాకర్‌ని మందలించాడు.

'మావయ్య వచ్చాడు - అమ్మ నిన్ను అర్జంటుగా రమ్మంటోంది', అన్నాడు సుధాకర్ తండ్రితో.

'పెళ్లి విషయం మాట్లాడ్డానికి వచ్చినట్టున్నాడు మీ బావమరిది - నువ్వు మోటారు సైకిలు మీద వెళ్లిపో - నేను మెల్లిగా నడిచి వెడతాలే...' - అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లు.

రామచంద్రం అంత ఆత్రత చూపించలేదు. 'నే వస్తాలే-నువ్వెళ్లు', అన్నాడు కొడుకుతో.

'వస్తా అంకుల్... బైబై డాడీ', అంటూ మోటారు సైకిలు కిక్కిచ్చి బాణంలా దూసుకుపోయాడు సుధాకర్.

కుర్రాడు జోరు మీదున్నాడు. కాలునేల మీద నిలవడం లేదు. త్వరగా ముహూర్తం పెట్టించు.

'చూద్దాంలే.'

'ఇంకా చూడ్డమేవిటి? ఎంతకాలం తిప్పించు కుంటావు మీ బావమరదిని నీ చుట్టూ? మగపెళ్లి వారి టెక్కు చూపిస్తున్నావేవిటి? ఇంక ఆలస్యం చెయ్యకు...'

దూరంగా సుధాకర్ మోటారు సైకిలు చీకటిలో కలిసిపోతోంది. దాని వెనకనున్న ఎర్రదీపం అస్పష్టంగా కనపిస్తోంది. రామచంద్రం అటువేపే చూస్తూ, 'తొందరపడితే ఏదీ జరగదు. తొందర పడనంత మాత్రాన ఏదీ ఆగిపోదు. జరగాల్సింది జరగాల్సినప్పుడు జరగాల్సిన విధంగా జరుగుతుంది...' అన్నాడు.

వెంకటేశ్వర్లుకు తెలుసున్నంత వరకూ రామచంద్రానికి, అతని బావమరదికి మధ్య ఏ గొడవలూ లేవు. మరి రామచంద్రం పెళ్లి ఎందుకు వాయిదా వేస్తూ పోతున్నాడో అతనికి అర్థం కాలేదు. ఏదో అనబోయి, మళ్లీ వాళ్ల కుటుంబ వ్యవహారాల్లో తను తలదూర్చడం బాగుండదనిపించి ఆగిపోయాడు వెంకటేశ్వర్లు.

వారం రోజులు తిరగకుండా రామచంద్రం దగ్గర నుంచి అర్థరాత్రివేళ ఫోను వచ్చింది. రామచంద్రం ఫోనులో చెబుతున్నది వెంకటేశ్వర్లు నమ్మలేకపోయాడు. వెంటనే స్కూటరేసుకుని రామచంద్రం ఇంటికి వెళ్లాడు. ఇల్లంతా ఏడుపులతో ప్రతిధ్వనిస్తోంది.

'ఏమైంది రామం?' - రామచంద్రాన్ని కౌగిలించుకుని ఏడుస్తూ అడిగాడు వెంకటేశ్వర్లు.

సుధాకర్ పొరుగూరులో ఉన్న మేనమామ ఇంటికి వెళ్లాడుట. మధ్యాహ్నం వెళ్లినవాడు రాత్రి పదిగంటల వరకూ అక్కడే ఉండిపోయాడు. 'రాత్రి ఏం వెడతావురా వానలో... ఇక్కడే పడుకో...' అన్నాడు మేనమామ. 'వద్దు... ఇంటి దగ్గర చెప్పలేదు...నాన్న కోప్పడతాడు... పెద్దవానేం లేదు... తుంపరేగా పడుతుంట... ఎంత? పది మైళ్లు, అయిదు నిమిషాల్లో... మళ్లీ రేపొస్తాగా,' - అంటూ కాబోయే పెళ్లానికేసి చూస్తూ అని మోటారు సైకిలెక్కాడు వానలోనే. వంతెన దిగుతూ లారీని ఢీకొట్టి ఎగిరి పడ్డాడుట. పడడం బురదలో, గడ్డిలో పడ్డా, తలకు బలమైన గాయం తగిలి వెంటనే ప్రాణం పోయింది....

'వాణ్ని హెల్మెట్ పెట్టుకోరా అని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా తలకి అంతగాయం తగలకుండా ఉంటే కాలో, చెయ్యో విరిగేదేమోకాని ప్రాణం పోయేది కాదు', నాలుగు వారాల తర్వాత రామచంద్రం తో అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లుబాధగా.

'ఆయువు మూడిన వాడికి హెల్మెట్ ప్రాణం పోస్తుందా - నీ పిచ్చి గాని ',-రామచంద్రం అలమైరా తెరచి, అందులోంచి ఓ ఫైలు తీస్తూ అన్నాడు- 'వీడు పుట్టినప్పుడు,అప్పుడు నాకు నమ్మకం లేకపోయినా సరదాకి మీ నాన్నగారి చేత జాతకచక్రం వేయించాను.

వీడి జాతకం లో లగ్నం లో గురుడు, రాహువు,చంద్రుడువరసగా సప్తమ అష్టమభావాల తో ఉన్నారు. వీడు అల్పాయుష్కుడు. ఇలాంటి జాతకులుఇరవైరెండేళ్లు దాటిబ్రతికేఅవకాశం లేదు. వచ్చే మంగళవారానికి వీడికి ఇరవైరెండు నిండేవి.....

వీడు మోటారు సైకిలు కావాలని ఎంత గోల చేశాడో తెలుసా? ఎందుకనో నాకు వాడి మరణానికి, మోటారుసైకిల్ కి సంబంధం ఉందనిపించింది. పోనీ-ఇరవైరెండునిండాకా కొంటానన్నాను. విన్నాడా? నిరాహారదీక్ష చేశాడు. లేక లేక కలిగిన బిడ్డ ఒక చిన్నకోరిక కోరితే నేను పినాసితనం చూపిస్తున్నారని సతాయించడం మొదలుపెట్టిందిశకుంతల. వాడి మేనమామ,అల్లుడికి పెళ్లిలో ఇద్దామనుకున్న మోటారు సైకిలు ముందేకొనిస్తానన్నాడు. ఎన్ని విధాల ప్రయత్నించినా మోటారుసైకిలు రాకుండా ఆపగలిగానా? వాణ్ని స్పీడుగా పోవద్దని ఎన్నొసార్లు మందలించాను. వాడి రోజులు దగ్గర పడుతున్నాయని తెలిసి కూడా నేను నిస్సహాయంగా చూస్తూ ఉండిపోయాను కాని వాణ్ని ఆమార్గం నుంచి తప్పించగలిగానా? మనచేతిలో ఏదో ఉందనుకుంటాం కాని ఏదీ లేదు. రాత ఎవ్వరూ తప్పించలేరు,' అన్నాడు రామచంద్రం నిర్లిప్తంగా.

'జాతకాలలో నమ్మకం ఎప్పటినుంచి?',- వెంకటేశ్వర్లు తెల్లబోయి అడిగాడు -

.... మా నాన్న జోస్యం పట్ల నువ్వు నమ్మకం పెంచుకున్నావు గాని మా అమ్మ అకాల మరణం మానాన్నకు తెలిసిందా? పెళ్లయిన రెండేళ్లకే కూతురికి వైధవ్యం రాసి పెట్టి ఉందని మా చెల్లెలి జాతకంలో చూడగలిగాడా? మా నాన్న మించిన జ్యోతిశ్శాస్త్ర పండితుడు మా తాతని మా బాబయ్యది మహారాజ జాతకమనుకున్నాడు కాని పిచ్చెక్కి ఆత్మహత్య చేసుకుంటానుకున్నాడా? చివరిరోజుల్లో మానాన్నకీ జాతకాలలో నమ్మకం పోయినట్లుంది మా బావపోయిన తర్వాత జాతకాలు చూడడం మానేశాడు. ఆ గ్రంధాలన్నీ కట్టకట్టి అటకెక్కించేశాడు. ఏవిటిది నాన్నా? అంటే, 'ముందేం జరుగుతుందో ఆ రాతరాసినవాడికి తప్ప ఎవరికీ తెలియదు నాయనా,' అనేవాడు. నేను వందల జాతకాలు చూశాను. కాకతాళయంగా కొన్ని నిజమవుతాయి కాని ఈ శాస్త్రానికి పునాది లేదు. పిచ్చి నమ్మకాలు పెంచుకోకు...!" అని ముందుచాడు వెంకటేశ్వర్లు.

'సుధపోయాడనీ, ఇంకెప్పుడూ వాడిని చూడలేననీ, ఇప్పటికీ నమ్మలేక పోతున్నాను వెంకటేశం. వాడు ఎక్కడికో వెళ్ళాడనీ, తిరిగివస్తాడనీ అనిపిస్తోంది.

ముందే పెళ్లి చేస్తే వాడు శారదని కలవడానికి అలా అర్థరాత్రి, అపరాత్రీ వెళ్లేవాడుకాదా? రెండురోజులు క్రితంవాడిని అలా తిరగొద్దని గట్టిగా కోప్పడకుండా ఉంటే వాడు భయపడి వానలో బయలుదేరకుండా, రాత్రికి మేనమామ ఇంట్లో ఉండిపోయేవాడా? ఈ ప్రమాదం తప్పేదా? శకుంతల నిందిస్తున్నట్టు నేను పరోక్షంగా వాడి... చావుకి.. కారణమయ్యా.. నేనేమో.. అ..ని..పి..స్తోం..ది? రామచంద్రం దుఃఖం తట్టలు తెంచుకు పొంగింది. అతను వెక్కి వెక్కి ఏడవసాగాడు.

'జరిగిపోయిన దాన్ని గురించి ఆలోచించకు' వెంకటేశ్వర్లు ఓదారుస్తూ అన్నాడు 'జీవితం దుఃఖమయం. ఆ దుఃఖసాగరాన్ని ఈదడానికి మనిషికి ఏదో ఒక ఆలంబన, విశ్వాసం కావాలే మోనినపిస్తుంది నాకు. నువ్వు మార్క్సిజాన్ని వదిలేశావు: దేవుడిలో విశ్వాసం పెంచుకోలేకుండా ఉన్నావు. నడిసముద్రంలో, తుఫానులో, చుక్కాని లేని నావలా ఉంది నీ పరిస్థితి. నా మాటలకేంగాని నీ మనసు దేవుడి వైపు మొగ్గుతోంది కనుక పోనీ ఆ దారిలో నీకు మనశ్శాంతి కలుగుతుందేమో చూడు. ముందు నువ్వు ఈ నిస్పృహ నుంచి బయట పడాలి, సలహా ఇచ్చాడు వెకటేశ్వర్లు.

'శకుంతల నా మనసు బాగా లేదు' నాలుగు పుణ్యస్థలాలు చూసివద్దాం స్థలం మారి నట్టుగానూ ఉంటుంది,' అన్నాడు రామచంద్రం భార్యతో శకుంతల వస్తాననలేదు: రాననలేదు. కొడుకు పోయినప్పటి నుంచి భర్తతో సరిగా మాట్లాడడం లేదు ఆమె. శకుంతల మౌనం చూసి రామచంద్రం ఒక్కడే బయలు దేరాడు. తిరుపతి వెళ్లాడు. రమణాశ్రమం వెళ్లాడు. ఎక్కడా ఈతని సందేహాలకు సంతృప్తి కరమైన సమాధానాలు దొరకలేదు. పైగా కొత్తసందేహాలు కలగసాగాయి...

పుట్టపర్తి నుంచి తిరిగివస్తూ విజయవాడ బస్సుస్టాండులో బస్సు కోసం ఎదురు చూస్తూ నిలబడ్డ రామచంద్రం ఒకవ్యక్తి తన కేసే చూస్తుండడం గమనించాడు. అతనికి. పక్షవాతం వలన కాబోలు కుడిచెయ్యి, కుడికాలు పడిపోయాయి. నోరు కొంచెం వంకర పోయి, కింది పెదవి వదులుగా కదులుతోంది. తలావాచింపిరి చింపిరిగా రోతకలిగించేలా ఉంది. ఎందుకిలా వీడు నాకేసి చూస్తున్నాడు అని చికాగ్గా

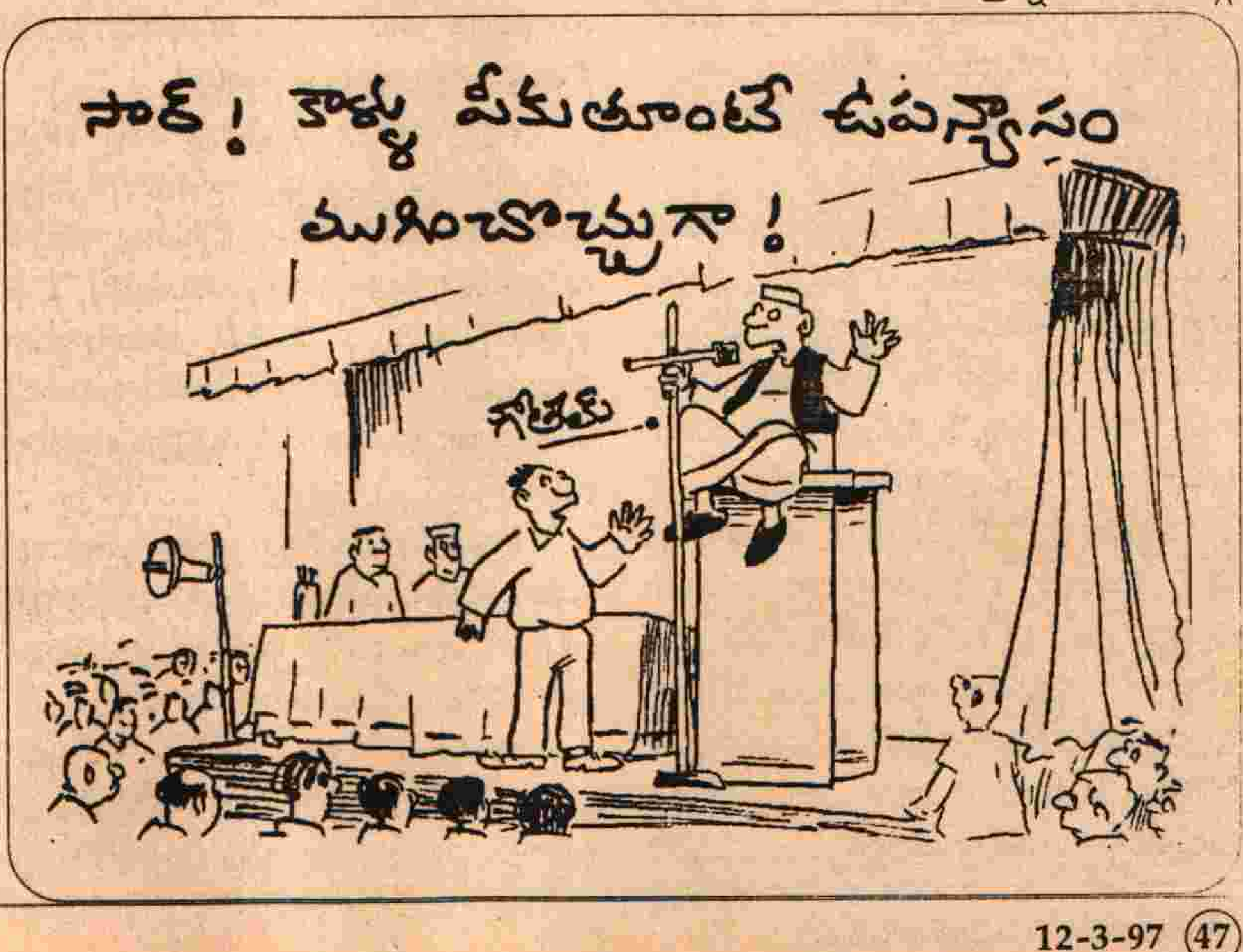

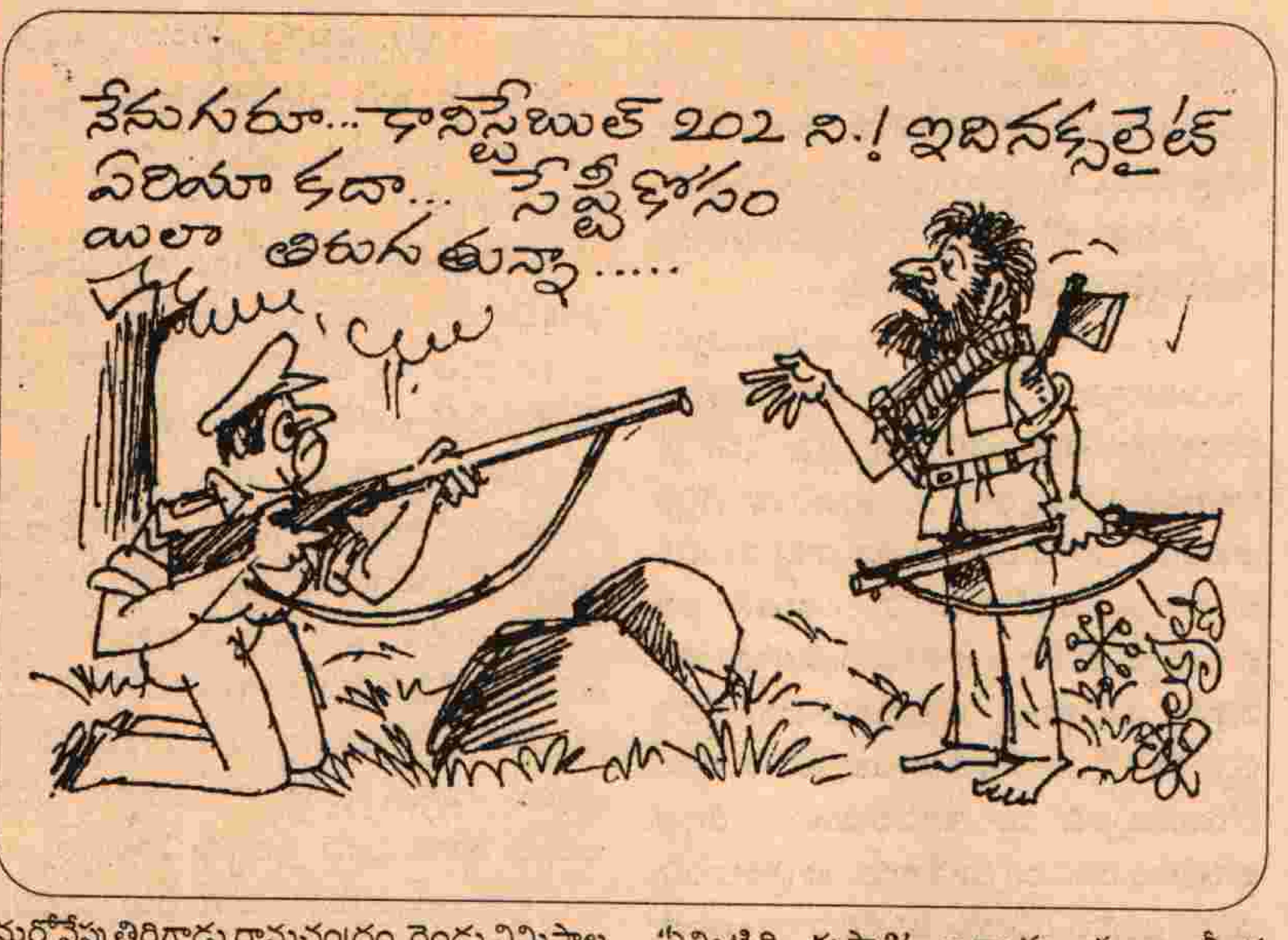

మరోవేపు తిరిగాడు రామచంద్రం. రెండు నిమిషాల తర్వాత ఇంకా అతను తనకేసే చూస్తున్నాడా అని అనుమానం వచ్చి, తలతిప్పి చూశాడు. అతను చేతికర్ర సహాయంతో కుంటు కుంటూ నాలుగడుగులు ముందుకొచ్చాడు.

రామచంద్రం అతన్ని తప్పించుకోడానికి కదలగానే, ఈతను 'రే...రే..' అంటూ వెంటపడ్డాడు. 'ఫో..ఫో...' ముష్టివాడనుకుని విదిలించి హోటల్లోకి వెళ్ళబోయాడు రామచంద్రం. అతను వదలిపెట్టో, 'రే..రే..' అంటూ ఏదో చెప్పసాగాడు, అతని మాట అస్పష్టంగా ఉండి రామచంద్రానికి మొదట అర్థంకాలేదు.

'ఒరే.. నువ్వు..రామ..చంద్రంవి..కదూ,' ఒక నిమిషం తర్వాత అతను అంటున్నది మెల్లగా బోధపడింది. రామచంద్రానికి, తనను ఆ వ్యక్తి అలా పేరుపెట్టి పిలవడంతో రామచంద్రం ఆశ్చర్యంతో ఆగిపోయాడు.

'... నన్ను గుర్తుపట్టలేదా? నేనుకృష్ణమూర్తిని మనిద్దరం గుండువారిపేటలో ఒకే వీధిలో ఉండేవాళ్లం. బాడ్మింటన్ ఆడేవాళ్లం...,' అతను ఆగి, ఆగి, ప్రయాసతో పలుకుతూ, గుర్తు చెయ్యడానికి కష్టపడుతున్నాడు.

కృష్ణమూర్తి, బాడ్మింటన్ డిస్ట్రిక్ట్ ఛాంపియన్... పచ్చగా దబ్బపండు ఛాయలో, మంచి పర్సనాలిటీతో ఉండేవాడు... వాణ్ణి 'జింబో' అని సరదాగా పిలుస్తుండేవారు.. వాళ్ల ఆస్తిపరులు... ఇల్లు, పొలాలు ఒక్కడే కొడుకు.. వీడెందుకిలా అయ్యాడు? రామచంద్రం తెల్లబోయాడు.

కృష్ణమూర్తి ఏదో చెప్పబోతుంటే వారించి, 'పద ముందు కాఫీ తాగుదాం' అంటూ చెయ్యిపట్టుకుని హోటల్లోకి తీసుకెళ్లి టిఫిను, కాఫీ ఇప్పించాడు. కృష్ణమూర్తి, తనూ స్కూలు ఎదురుగా చిట్టయ్య కాఫీ హోటల్లో ఇడ్లీలు, పెసరట్లు తింటూ సినిమాల గురించి సరదాగా మాట్లాడుకోడం గుర్తుకొచ్చి రామచంద్రానికి కళ్లల్లో నీరు చిమ్మింది

'ఏమిటిది కృష్ణా?' అన్నాడు భుజం మీద అనునయంగా చెయ్యివేసి.

'ఖర్మ. బంధువులు, స్నేహితులు.. చివరకు పెళ్లాం పిల్లలు అంతా మోసం చేసి బికార్ని చేసి వీధిలోకి గెంటేశారు. ఆస్తి నా పేరన ఉంచుకుంటే ఈ రోజు ఇలా దిక్కులేని వాణ్ణయి పోయేవాడిని కాదురా. కనుక్కోలేకపోయాను. నాశనం చేసేశారు' కృష్ణమూర్తి ఏడుస్తూ చెబుతున్నాడు.

'అందం, ఆనందం, ఐశ్వర్యం, ఆరోగ్యం అన్నీ ఎప్పుడూ అలాగే ఉండిపోతాయనుకున్నాను అన్నీ రోజులూ మనవి కావని తెలుసుకోలేక పోయాను...'

కృష్ణమూర్తిని ఓదార్చి ఓ వంద రూపాయలివ్వ బోయాడు రామచంద్రం.

'వద్దురా' కృష్ణమూర్తి తల అడ్డంగా ఊపాడు. "ప్రేమతో మాట్లాడావు అదేచాలు. అంతా తప్పుకు తిరిగేవారే. మనిషితో మాట్లాడ్డానికి మొహం వాచి పోయానురా. నిన్ను చూసినందుకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. డబ్బు గురించి అనుకోకు. ఈ వందతో మరోవారం బతకగలనేమో బతకక పోయినా నష్టం లేదులే.. వద్దురా'

ఆర్నెల్ల తర్వాత కృష్ణమూర్తి రోడ్డు పక్కన దిక్కులేని చావు చచ్చినట్లు, మునిసిపాలిటీ వాళ్లు, పోలీసులు శవదహనం చేసినట్లు తెలిసి రామచంద్రం మనసు వికలమై పోయింది. ఏమిటీ జీవితం? ఎక్కడ మొదలై, అనూహ్యంగా మలుపులు తిరుగుతూ, ఎలా అంతమవుతుంది? ఏమిటీ దుఃఖం? అతను మళ్లీ తీవ్రమైన అశాంతికి గురయ్యాడు...

'శకుంతలా! నేను కాశీ, ప్రయాగ వెడదామనుకుంటున్నాను. వస్తావా?' ఆమె రాదని తెలిసినా మాటవరసకి అడిగాడు. అతను ఊహించినట్లుగానే ఆమె రానంది.

రామచంద్రం కాశీ, ప్రయాగ చూశాడు. హరిద్వార్, హృషీకేశ్, కేదరనాథ్, బదరీనాథ్ అన్నీ తిరిగాడు. ఎక్కడా అతను కోరుకున్న మనశ్శాంతి లభించలేదు. వైష్ణవి దేవి దర్శనం చేసుకుందామని జమ్మూ వెడుతూ, జ్వాలాదేవి గురించి విని, దారిలో పఠాన్‌కోటలో బండి దిగిపోయాడు. అటువేపు వెళ్లే బండి మర్నాడు ఉదయం కాని లేదని తెలిసి, ఏం చెయ్యాలా అని ఆలోచిస్తూ స్టేషను బయటికి వచ్చాడు.

'చంబా. చంబా. చంబా జానేవాలీ బస్ జా రహేహై...' బస్సు రాడ్ పట్టుకుని ఊగుతూ అరుస్తున్నాడు కండక్టరు. రామచంద్రం ఆ కుర్రాడి కేసి ఒక క్షణం చూసి బస్సు ఎక్కాడు.

అతని ఎదురు సీటులో కొత్త దంపతులు వచ్చి కూర్చున్నారు. ఆ అమ్మాయికి పదిహేను, పదహారు కంటే ఎక్కువ ఉండదు. పచ్చగా, బంగారంలా మెరిసి పోతుంది. ఆమె ముక్కుకి హిమాచల్ ప్రదేశ్ స్త్రీలు ధరించే 'నత్‌నీ' వేళ్లాడుతోంది. ఆమె తలపై ముసుగు కొంచెం తొలగించి, కళ్ళెత్తి భర్తకేసి మాటి మాటికీ చూస్తోంది. ఆ కుర్రాడికి ఇరవై, ఇరవై రెండు కంటె ఎక్కువ ఉండదు. ఇద్దరూ ఒకళ్లనొకళ్లు తగిలేలా కూర్చున్నారు. చిలకా గోరింకల్లా ఉన్నారు అనుకున్నాడు రామచంద్రం వాళ్లని చూస్తూ.

పటాన్ కోట నుంచి బయలు దేరిన బస్సు పంజాబు దాటి హిమాచల్ ప్రదేశ్‌లో ప్రవేశించి, మైదాన ప్రాంతం వదలి ఘాట్ రోడ్డులో కొండలపైకి ఎక్కసాగింది. ఆకాశం మేఘావృతమై ఉధృతంగా వాన పడసాగింది. బస్సు పైకి వెళుతున్న కొలదీ రామచంద్రానికి చలి అనిపించి శాలువా తీసి కప్పుకుని దూరంగా కనుపిస్తున్న మంచుకొండల్ని, కింద లోయలో తేలుతున్న మేఘాలనీ చూడసాగాడు. ఎదురుగా కొండని కావిలించుకున్నట్లు నిలిచి పోయిన మేఘంలో బస్సు ప్రవేశించగానే వానజడి పెద్దదైంది. డ్రైవరు బస్సు వేగం తగ్గించి, లైట్లు వేసి దారిచూసుకుంటూ జాగ్రత్తగా నడపసాగాడు. పది నిముషాల తర్వాత మేఘంలోంచి బయటపడిన బస్సు కొంచెం ముందుకు వెళ్లి ఆగిపోయింది - ఎదురుగా కొండ చరియ విరిగి పడి, రోడ్డంతా మట్టితో, రాళ్లతో కప్పబడి దారి మూసుకు పోయి ఉంది. అప్పటికి వాన జోరు తగ్గి చిన్నగా చినుకు పడుతోంది.

"పెద్దగా దారి మూసుకు పోలేదు. నలుగురూ చేతులేస్తే సర్కారు వాళ్ల రోడ్డు బాగుచేసే దాకా ఆగక్కర్లేదు' అన్నాడు డ్రైవరు.

కండక్టరు బస్సులోంచి పార, గడ్డపార తీసుకుని దిగాడు. అతనితో పాటు ఆడవాళ్లు వృద్ధులు తప్ప అంతా బస్సు దిగారు. గడ్డపార సహాయంతో రాళ్లని ఓ పక్కకి గెంటుతూ దారి చెయ్యసాగారు. అందరితోపాటు రామచంద్రం ఎదురుగా కూర్చున్న కుర్రాడు కూడా దిగబోతుంటే, ఆ అమ్మాయి శాలువా కిందనుంచి, ఎవరికీ కనుపించకుండా అతని చిటికెన వేలు పట్టుకుని 'నువ్వు దిగొద్దు' అన్నట్టు లాగింది. అతను కూర్చుండి పోయాడు. మరో పది నిమిషలకి బస్సు మెల్లి మెల్లిగా ఖాళీ

అయింది. రామచంద్రం, మరో నలుగురైదుగురు తప్ప బస్సులో ఎవరూ లేరు. అందరూ దిగిపోగానే ఆ అమ్మాయి అతనికి మరింత దగ్గరకు జరిగి, ముసుగు పైకెత్తి, మిలమిల మెరిసే కళ్లతో అతనికేసే చూస్తూ అతని చెవిలో గుసగుసలాడసాగింది.

కొత్త దంపతులిద్దరికీ మధ్య తను అడ్డంగా ఉన్నాననిపించి రామచంద్రం లేచాడు. 'బాబా! బాహర్ ఠండ్ హై... బస్ మత్ ఉతరీయే...' అన్నాడు ఆ కుర్రాడు రామచంద్రం ఎందుకు లేచాడో అర్థమై, మొహమాట పడుతూ.

'ఫరవానై... అభీ తక్... మై... బైఠా...' - రామచంద్రం తనకొచ్చిన హిందీలో ఆ కుర్రాడికి సమాధానం చెప్పి బస్సు దిగాడు. బయటకు అడుగు పెట్టగానే చలిగాలి అతని మొహం మీద విసురుగా కొట్టింది. అతను ఊపిరి తిరగక ఉక్కిరి బిక్కిరయి పోయాడు కొంచెం సేపు. కొంచెం కోలుకున్న తర్వాత శాలువా దగ్గరకు లాక్కుని ముందుకు నడిచాడు.

మరో పావుగంటకి రోడ్డు మీద ఉన్న పెద్ద రాళ్లన్నీ తొలగించడం పూర్తయింది. డ్రైవరు, కండక్టరు మట్టిని పారతో ఓ పక్కకు లాగి దారి చేస్తున్నారు. కొందరు పై నుంచి పడుతున్న నీటి ధారలలో కాళ్లూ చేతులూ కడుక్కుంటున్నారు.

తనకంటే వయసులో పెద్దలు అలా చలిలో పని చేస్తుంటే తను పెళ్లాం పక్కన వెచ్చగా కబుర్లు చెబుతూ కూర్చోడం సిగ్గనిపించింది కాబోలు కొత్త పెళ్లికొడుక్కి - అతనూ బస్సు దిగాడు. అతను బస్సు దిగగానే అంతా అతనికేసే చూశారు. 'జవానీ...' అంటూ ఎవరో ఏదో అన్నారు. మగాళ్లంతా గొల్లున నవ్వారు. ఆడవాళ్లు మొహాలు పక్కకి తిప్పుకుని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వారు. తనను చూసి అంతా పరిహాసంగా నవ్వుతున్నారని అర్థమై, ఆ కుర్రాడి మొహం సిగ్గుతో ఎర్రగా కందిపోయింది. ఏం చెయ్యాలో తోచనట్లు ఓ క్షణం నిలబడిపోయాడు. ముందుకు వెళ్లాలా, తిరిగి బస్సెక్కాలా అని ఆలోచిస్తున్న అతనికి రామచంద్రం కనుపించాడు. అతను రామచంద్రాన్ని సమీపించి, 'బాబా...' అని పలకరించబోతుండగా, రామచంద్రం తలెత్తి పైకి చూసి, 'అయ్యో...' అని పెద్దగా అరుస్తూ ఆ కుర్రాడిని పక్కకు గెంటబోయాడు.

కొండ చరియ విరిగిపడ్డప్పుడు, ఇంకా వదులుగా అంటిపెట్టుకుని ఉన్న చిన్న రాయి ఒకటి, నీటి ప్రవాహానికి మెల్లిగా మట్టి కొట్టుకు పోగా, విడివడి కిందికి వేగంగా జారడం మొదలు పెట్టింది టెన్నిస్ బాలు పరిమాణంలో ఉన్న ఆ రాయి పడే శబ్దంకూడా ఎవరికీ వినిపించలేదు. యాదాలాపంగా తలెత్తిన రామచంద్రం అదిచూసి ఆ కుర్రాడిని పక్కకు గెంటేలోపల, ఆ రాయి పెద్దబండమీద పడి, ఎగిరి రామచంద్రం పక్కన నిలబడ్డ కుర్రాడి తలను తాకి, కింద అగాధంలోకి దొర్లుకుంటూ వెళ్ళి అదృశ్యమైపోయింది. ఆ కుర్రాడు ఒకకుదుపు కుదిపినట్లు తూలి, రోడ్డుమీద వెల్లకితలా పడిపోయాడు.

అంతా క్షణంలో అనూహ్యంగా అలా జరగటంతో నిశ్చేష్టుడైన రామచంద్రం కోలుకుని, ఆందోళనగా ఆ కుర్రాడి లేత మొహంకేసి చూస్తూ చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. నుదుటిమీద ఎడమవైపు రాయి తగిలినచోట కమిలి పోయినట్లు మచ్చ కనిపిస్తోంది కాని చుక్క రక్తంకూడ రాలేదు. రామచంద్రం నిట్టూర్చి చల్లబడ్డ చెయ్యి వదిలేశాడు.

ఇద్దరు స్త్రీలు కళ్లు ఒత్తుకుంటూ ఆ అమ్మాయిని బస్సు దింపారు. బస్సు దిగి, అంతా తనకేసి జాలిగా చూస్తుంటే ఆ అమ్మాయి కంగారుపడి, ముసుగు కొంచెం మీదకి లాక్కుని, బెదురుకళ్ళతో భర్తకోసం వెతకసాగింది. ఆమె దగ్గరకు రాగానే గుంపు పక్కకు తొలగింది. గుంపు మధ్యగా రోడ్డుమీద పడున్న అతన్ని చూడగానే ఆ అమ్మాయి ఏమీ అర్థంకానట్లు ఓ క్షణం శిలలా నిలిచిపోయింది. తర్వాత కెవ్వున కేకవేసి అతనిమీద పడి గొల్లుగొల్లున రోదించసాగింది. నలుగురు ఆడవాళ్లు ఆమెపక్కన కూలబడి, గుండెలు బాదుకుని ఏడుస్తూ, ఆ అమ్మాయిని ఓదార్చసాగారు.

రామచంద్రం ఆ దృశ్యం చూడలేక బరువు గుండెలతో తడబడుతూ లేచాడు.

'గువ్వల జంటలో ఓ గువ్వ ఎగిరిపోయింది...,' అతను రోడ్డుమీద నడుస్తూ ఆలోచించసాగాడు. క్రమంగా ఏడుపు దూరమవుతోంది. '.... అంతా తమాషాగా జరిగిపోయిందే! జమ్మూ వెళ్ళాల్సిన నేను పఠాన్‌కోటలో దిగి జ్వాలాదేవి వెళ్ళకుండా, అనాలోచితంగా చంబా బస్సు ఎందుకు ఎక్కాను? ఈ కుర్రాడు నన్ను పలకరించడానికి ఆ సమయంలో ఎందుకు వచ్చాడు? ఆ రాయి ఆ క్షణాన కాకుండా, కొంచెం ముందూ వెనుకా ఎందుకు జారిపడలేదు? ఈ కుర్రాడికి మృత్యువు అలా రాసి పెట్టి ఉందా? అంటే సృష్టిలో చేతనాచేతన వస్తువుల పుట్టుక, ఎదుగుదల, కదలిక, అంతం -

అంతా కాలంలో ముందే నిర్ణయమై ఉందా? నిర్ణయింపబడిన సంఘటనలు కాలంలో వరుసగా సంభవిస్తున్నాయే కాని మనిషి ప్రమేయం ఏమీ లేదా? కృష్ణమూర్తిని అందరూ ఘోరంగా వంచించారా లేక ముందే నిర్ణయింపబడిన మార్గంలో వాడి జీవితం అలా అంతమైందా? అదే నిజమైతే - ఇంకో పాపమేమిటి? పుణ్యమేమిటి? కర్మ చెయ్యడమేమిటి? కర్మ అనుభవించడ మేమిటి?'

ఘాట్ రోడ్డు మలుపు తిరిగి పైకెక్కుతున్న చోట లోయవైపు పిట్ట గోడలాంటిది ఉంది. రోడ్డు ఎక్కుతున్న రామచంద్రం ఊపిరందక, ఆయాసపడుతూ, అలసటగా దాని మీద కూలబడ్డాడు.

పైన కొండల మీద కురిసిన వాన నీరు, చిన్న చిన్న జలపాతాలుగా గలగల చప్పుడు చేస్తూ కిందికి జారి, రోడ్డు మీదుగా కింద అగాధంలోకి ప్రవహిస్తోంది. తెల్ల మేఘం ఒకటి నీలికొండల మీంచి జలపాతం ఉరికినట్టు లోయలోకి ఉరుకుతోంది. దూరాన మంచుకొండలు ఎండపడి వెండికొండల్లా తళతళలాడుతున్నాయి.

'ఇన్ని అందాలతోపాటు ఇంత దుఃఖాన్ని కూడా సర్వ శక్తిమంతుడైన భగవంతుడే సృష్టించాడా?' - ప్రకృతి అందాలు తిలకిస్తూ అనుకున్నాడు రామచంద్రం - '... లేక వెంకటేశ్వర్లు అన్నట్లు, ఏ నిర్ణీత పథకం లేకుండా, పరిణామం చెందుతున్న సృష్టిలో లేని లోతులు, అర్థాలు చూడడానికి ప్రయత్నించి నేను గందరగోళ పడుతున్నానా? నాకేమీ... అర్థం... కావడం... లే... దు...'

రామచంద్రం విపరీతమైన నిస్త్రాణతో ఒరిగి పోయాడు. చేతులాన్చి కూర్చుందామని ప్రయత్నించాడుకాని చెయ్యి కదల్చలేకపోయాడు. అతని కనురెప్పలు బరువై మూసుకుపోసాగాయి. అంత చలిలోనూ శరీరమంతా చెమటలు క్రమ్మసాగాయి. పాదాల నుంచి చల్లదనం పైకి ఎగబాకుతున్నట్లనిపించి కాళ్లు ఒకటి, రెండుసార్లు విదిలించాడు. ఒక క్షణం వేడి అందుకున్నట్లనిపించింది. కాని క్రమంగా చల్లదనం శరీరమంతా వ్యాపించసాగింది. కాలం అతి మెల్లిగా కదులుతున్నట్టు, శరీరమంతా పట్లువిడి గాలిలో తేలిపోతున్నట్లు అనిపించింది అతనికి. మూసిన కన్నుల ముందు తెల్లని వెలుగు మెల్లిగా కదులుతున్నట్టు కనిపించి దాని మీదే దృష్టి కేంద్రీకరించి చూడసాగాడు. ఆ వెలుగు అతి మెల్లిగా, దూరంగా కదలిపోతూంటే చుట్టూరా చీకటి, నిశ్శబ్దం ఆవరించసాగాయి.

'ఇదన్నమాట మృత్యువంటే... ఎంత హాయిగా, తేలిగ్గా ఉంది,' అనుకున్నాడు అతను. మరికొన్ని క్షణాలలో మరణిస్తాడనగా, పూర్తిగా ఆలోచనశక్తి కోల్పోక ముందు, రామచంద్రం మనసులో ఆఖరి ప్రశ్న మెదిలింది - '... దీనితో అంతా ముగిసి పోతుందా లేక...'

●